

STENDHAL (HENRI BEYLE)

(1783—1842)

□ □ DOOR DIRK COSTER. □ □

Een der meest verbreide meeningen over het gloriëtijdperk van het Fransche volk — onnoodig te zeggen dat hier Napoléon's Keizerrijk bedoeld wordt — luidt, dat het even arm aan litteratuur geweest is, als rijk aan daden. De geweldige expansie naar buiten, die onder Napoleon de Fransche volkskracht heeft beleefd, heeft de akkers van den Franschen geest schijnbaar braak gelaten. Men leefde romans, gedichten, epopeën zelfs, doch men schreef ze niet. Men ontdekte en wendde nieuwe energiën aan, doch men miste de rust en den tijd, om ze wetenschappelijk of op de wijze der kunst te registreeren. Te veel verlangens vonden naar buiten hun uitweg en hun verwerkljking. In dit alles is inderdaad veel waarheid. Doch niet zooveel waarheid toch, of het is noodig deze meening van ietwat dichterbij te bezien. Inderdaad waren wetenschap en kunst in het Frankrijk van dien tijd van zeer betrekkelijk belang. Zij die het litteraire leven van dien tijd beheerschten — en die door Napoléon, die het goed meende met de litteratuur, beschermd werden — hebben thans ternauwernood de herinnering hunner namen achtergelaten. Zij stonden in geen enkel innerlijk verband met het wezen van het ontzaglijke tijdvak waarin zij leefden. Ook de grooteren niet, als Chateaubriand en Benjamin Constant. Beiden wortelden, door den invloed van hun jeugd en hun opvoeding, nog in een ander tijdvak. Zij waren, de een door den aard van zijn gevoel

en zijn verleden-zieke verbeelding, de ander door zijn schrikkelijke en koude analyse, die de daad in hem aan den wortel afsneed, Romantici vóór de Romantiek, en het is de eigenaardigheid der Romantiek, bij voorkeur de blikken af te wenden van het tijdvak dat het hare is. Doch men heeft als regel, — zij 't een regel met uitzonderingen — aan te nemen, dat een tijdvak van groot nationaal leven eerst dan zijn werkelijke weerspiegeling werpt, zijn innerlijkste vertolking vindt, zoodra dit tijdvak verleden is, zoodra het herinnering is geworden in den uitgebreidsten zin des woords. Deze Romantiek zelve echter, die na het Napoléontische tijdvak in Frankrijk eerst voorgoed ontstond, is zulk een weerspiegeling van het voorgaande tijdperk niet geworden. Weliswaar vonden

STENDHAL, DOOR F. VALOTTON.

de Romantici in den gevallen Napoléon, in de voorbij gevloeden glorie van zijn hof en zijne legers, een nieuwe reden om het Verledene te betreuren, doch dit was slechts een treurnis onder de vele. De Romantiek treurde om alles wat Verleden was, enkel omdat het Verleden was en groot leven: Napoléons vergane glorie, maar naast Napoléon de eeuw van den Zonnekoning, Louis XIV, de lichte en spelende zeden en gedachten van de 18de eeuw, maar naast deze lichte eeuw de zware en diepe en donkere tijden van de Middeleeuwen. Deze mélancholie zonder selectie en zonder critiek, deze analyse die verlamde en vergiftigde, kon bezwaarlijk een